

ПРЕЗИДЕНТ ВІДВІДАЄ НЬО ЙОРК

НЬО ЙОРК. — Ньюйорська поліція вже тепер робить усі заходи, щоб усунути всі можливі небезпеки, які моглиб загрозити особі президента Рузвельта, коли він відвідає Нью Йорк. Мають стерегти його коло три тисячі тайних поліційних агентів. Президент прибуде до Нью Йорку наступного четверга рано і скоро вдасться на площу Світової Вистави, де покладе угольний камінь під будову федерального павільйону. Звідти поїде до готелю Плаза, де відбудеться бенкет для різних чужинецьких дипломатів. Того самого дня президент виголосить промову до зібрання Американського Виховного Товариства, а потім покине Нью Йорк.

„ДОБЛО ПІ ЕЙ“ ТАКИ АГІТУЄ У ВИБОРАХ.
ВАШІНГТОН. — Один з директорів „Добло Пі Ей“, Обрей Вільямс, виголосив до „Робітничого Союзу“ промову, в якій вихваляв політику уряду, а далі закликав усіх членів робітничого союзу „триматися разом“ та всіми силами піддержувати уряд і тих людей, що співпрацюють з урядом. Він говорив, що коли би президент Рузвельт різними діями не робив більше для людей, ніж те, що зробив досі. А тому обов'язком загалу є вибирати на ріжні відповідальні становища таких людей, які вповні погоджуються з урядом.

ОБВИНУВАЧУЮТЬ ПОЛІЦІЙНОГО АГЕНТА В ХАБАРНИЦТВІ

НЬО ЙОРК. — Адвокат арештованої за шпигунство німки Йоганні Гофман прилюдно закинув агентові федерального слідчого бюро, Леонові Туру, що він навмисно випустив з рук підозрілого в шпигунстві німця Грібля, бо в тому він мав „грошевий інтерес“. Як відомо, Леон Туру минулого тижня зрештував з федеральної поліційної служби, щоб мати вільну руку описати цілу ту шпигунську аферу до часописів та дістати за те порядну грошеву нагороду.

СКІЛЬКИ ПОДАТКУ ПЛАТЯТЬ ВЛАСНИКИ АВТ?

НЬО ЙОРК. — На основі статистичних даних виходить, що від кожного авта власник платить річного податку пересічно \$56. В ту суму входить не тільки безпосередній податок, як викуп автомобільної плити, але також податок від газоліни, олію і т. п. В 1926 році той податок виносив усього \$20 річно.

СПІЗНИЛИСЬ НА ОБІД.

НЬО ЙОРК. — Біля сто тисяч осіб спізнились минулого понеділка на обід, коли в підземному тунелі запалились електричні кабелі і поїзди не могли вийти в напрямку Лонг Айленду. Хмари людей позавалювали сідлі Пенсильванської станції в очікуванні, що всезначки скоро кабелі направлять і привернуть залізничний рух. Так чекали вони цілі дві години. За той час вони зіли все, що було на стайнінних страганах. Добрий бізнес робили також телефонні будки, звідки пасажери повідомляли своїх вдома, щоб заждали з обідом.

СНЕЛ НЕ ХОЧЕ БУТИ БІЛЬШЕ КОНГРЕСМЕНОМ.

ВАШІНГТОН. — Республіканський конгресмен Снел, який останніх 25 літ безперервно був у конгресі, а впродовж останніх сім літ був провідником республіканської меншости, заявив, що більше на конгресмена кандидувати не буде. Як причину подав те, що занепадає на здоров'я, а також занедавав свій власний бізнес. Коли поправить здоров'я і бізнес, то назад вернеться, заявив він. На його місце, як провідник конгресової меншости, приїде конгресмен Джозеф Мартин з Массачусетс.

БЕЗРОБІТТЯ ДАЛІ ЗРОСТАЄ.

НЬО ЙОРК. — На основі статистики виходить, що безробіття за останній місяць зросло. Головно в фабричному промислі слідий великий застій. У ньому цього місяця працює 192,000 робітників менше ніж останнього. Зате фермерство значно збільшило число зайнятих рук. Усіх здатних до праці і бажаючих працювати людей нині в Америці є 53 і пів мільона. З того одна пята частина не може дістати праці.

СТРАЙКУЄ, БО ХОЧЕ ВИЙТИ ЗАМУЖ.

ІРВІНГТОН (Нью Йорк). — Роло Бляншард, 50-літній багатий фабрикант, напивав собі клопоту, прийнявши до себе на службу 27-літню гарненьку розвідку шведського походження, панно Гойзер, і давши їй у дарунок дорогий перстень. Тепер пані Гойзер пішла на „лежачий страйк“: простягнувшись на долівці кімнати, вона загрозила, що не вступиться з його дому так довго, доки він з нею не ожениється, як це він їй обіцяв. Бляншард відпекується від неї і говорить, що про женячку ніколи їй нічого не говорив. Та пані Гойзер обстає на своїм і далі вдержує на своїм становищі. Не помагає навіть це, що Бляншард наняв чотирьох агентів і відтяв їй від усіх харчів. Завзята шведка готова заморити себе на смерть.

КЛОПІТ МІЖ ГАВГВІЦАМИ?

Америкаські газети присвячують багачко тям чуткам про родинні клопоти між графом Гавгіцом-Ревентдовом та його жінкою, дідичкою величезного маєтку Вулворта. Пишуть, що клопіт вийшов наверх, коли пані Гавгіцова пізвала в суд свого мужа за виховання свого сина Ленса. Мовляв, графиня хоче дати синові англійське виховання, а граф — данське. Образок показує Гавгіців, як іще вони не були посварені.

ПІВДЕННО-АМЕРИКАНСЬКІ ПІВНІ.

Після трілітніх переговорів у справі полагождення конфлікту між Парагваем і Болівією за посідання провінції Чако тепер виринула між ними двома державами нова загроза війни. Їм уже не їде так за посідання одного порту. Названі дві держави вже перерікли кілька літ воювали за посідання того порту й витратили стільки грошей, що можна було побудувати десять таких портів.

ТРАГЕДІЯ МАТЕРИ.

Одної суботи захворіла 5-літня дочка возного одного з львівських банків. Хоч як старалися лікарі, стан дівчинки погіршувався щораз більше і в понеділок дитина померла. В середу відбувся похорон на Личаківський цвинтар. У хвилині, коли домовину дитини спускали до могили, мати з розпучки зомліла й упала до нутра. Її видобули й зараз відвезли до лікарни, бо внаслідок випадку, будучи в сьомому місяці вагітності, жінка дістала породові болі. Дитина прийшла на світ нежива, а стаї матери дуже тяжкий.

ЗЛОДІИ В ТОГАХ.

Перед окружним судом у Кольбушовій станула банда злодіїв, що допустилася низки зухвалих крадіжів. Між іншим, злодії дісталися до будинку злодія, суду в Кольбушовій, де перебралися в судейській тоги й у такім убранні ограбили бюро. Банда вчинила злочини й поставили перед суд, що засудив їх на кару від 10 місяців до 8 літ в'язниці.

ЛИТОВСЬКЕ АДРЕСУВАННЯ ЛИСТІВ.

Польська почта звернула литовській почті листи з такими написами: „Вільно окуповане“ і „Вільно завжди литовське“. Слідство устійнило, що литовська почта в тому разі не виводила, бо написи на конвертах походили від приватних надавців листів. Польська почта зазначає, що листів з такими написами не буде доручувати адресатам.

ДАЛА ВБИТИ СВОГО ЧОЛОВІКА.

У Новім, коло Богдана (Закарпаття), вже кілька місяців тому зник Василь Колячук, і ніяк не могли його віднайти. При спусканні дараб недавно тому одна дараба вискочила на вулицю і розбила там купу каміння. Коли дарабу розбирали, почули робітників великий сморід. Шукали далі й знайшли там під камінням трупа Колячука. Підозріння впало на жінку та її любовника, яких жандармерія заарештувала.

БАТЬКО ХОТІВ УБИТИ ДОЧКУ.

Файбіш Гільзенрат у Коломій ударив кілька разів свою дочку обухом по голові, описавши пішов на поліцію і заявив, що вбив дочку. Вона жила, але у важкому стані, з важко ушкодженим черепом.

СТУДЕНТ УБИВНИКОМ.

У Скаржисках, на просторі Ц. О. П., студент варшавської політехніки, 20-літній Е. Мацаковський, замордував 28-літнього будівельного техника Е. Янковського з пімсти за те, що Янковський звів його брата. Вбивника арештували.

ДИРЕКТОР УЖГОРОДСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ „ПОДВИЗАЄТЬСЯ“.

В ужгородській гімназії вийшов нечуваний досі розпорядок: хто має двійку з поведінки, не може належати до ніяких організацій, ні до „Плату“ й „Просвіти“, ні до „Скавту“ й „Духовнича“. Розуміється, що, як „руський“, директор Сулінчак хитро це придумав, бо майже всі українці мають двійку з поведінки й тим виключені з усіх українських організацій.

ЗГИНУВ НА „ГЛАДКІЙ ДОРОЗІ“.

У само полудне переїздив у Джурові, дов. Снятин, 71-літній Іван Солован із Залуца. У той сам час переїздив кілька канатів кроків далі селянин Микетюк фірму і зачіпив, в одному менті віссю колеса за спорохнявілий стовп електричних проводів. Стовп упав і перетягнув за собою ще п'ять інших стовпів, з яких один упав на Солована та забив його на місці. Як виявилось, всі стовпи були спорохнявілі.

ТЕЛЕФОНИ В АВТАХ.

Серед нових винаходів, що їх виставили на щойно відкритому паризькому ярмарку, найбільше зацікавив відвідувачів апарат „телемобіль“, який дає змогу получитися з довільним числом телефону з якогонебудь місця із телефонічною сіткою іншого міста.

Таким чином телефонічний абонент, який подорожує автотом, може получитися з іншим абонентом і говорити з ним. І навпаки, з мешканця можна викликати автомобіліста навіть і тоді, якщо він жене зо шкоростю 300 км. на годину.

НЕБУДЕННА ПОДІЯ В БОРШЧІВІНІ.

В селі Горошова, пов. Борщів, була вночі велика буря, підчас якої згоріло 10 господарств (23 будинки). Другого дня на пошук постраждового: полізти у криницю, глибину 18 метрів, та поглянути, чи хто не впав у часі пожеги, — на охотника зголосився 27-літній М. Гордій. Коли він зблизувався до води, крикнув „душуся“ і впав у воду. На рятунок поспішав 25-літній Н. Яремій, але й він потонув. Щойно 60-літній дідо Яремій витягнув обидвох потопаючих. Нестора Яремій урятували. Микола Гордій помер.

ГАДИНА ВКУСИЛА ЖІНКУ.

Елісавета Товтова, жінка робітника в Мукачові, в самому місті наступила босою ногою на гадину, яка її вкусила. Жінку зараз відвезли до шпиталю. Гадина дісталася до міста, очевидно, з деревом, яке привезли в місто.

15 НОВИХ „КУЛЕК РОЛЬНІЧИХ“ НА ВОЛИНІ.

Президія „Центрального Товариства „Кулек Рольничих“ за твердила аж 116 нових „кулек“, що повстали в першій половині травня на просторі воєводства: люблинського — 46, лодзького — 24, варшавського — 22, волинського — 15, Новгородського — 7, вилеського — 2.

НОВІ ВИСЛІДИ СЛІДСТВА У СПРАВІ ВБИВСТВА ПОЛК. КОНОВАЛЬЦЯ

ЛЬВІВ. — „Діло“ (ч. 129) подає обширний звіт свого кореспондента з Варшави про його розмову у справі вбивства полк. Е. Коновальця з кореспондентами голяндської преси, а головню про те, що про цю трагедію писав голяндський щоденник „Альгемен Гандесблад“. Цей останній приніс розмову свого співробітника з комісарем голяндської поліції, Росбахом.

Що каже комісар.

Слідство велося в Лондоні, Берліні та Празі. Добігає до кінця, але не дає добрих вислідів. Є дивна роля Праги, бо вона відмовилась від участі в слідстві. Зате велику прислугу віддала німецька поліція. З огляду на державний інтерес Голяндії не можна подати до відома багато інформації. Голяндська почта реєструвала не тільки час і місце, але й зміст усіх телеграм і телефонічних розмов, що їх діставав, чи полагоджував полк. Коновалець. Це стверджений факт, що смерть кружляла біля полк. Коновальця від двох років. Большевики знали за всім кожний його крок, а може й кожний намір. В такій ситуації катастрофа була неминуча, бо гру вів не Коновалець, а був тим, кого вели. Далі заявив комісар іще так: „Є дві тези атентату. Головна: Коновалець убитий на приказ Г.П.М., і побічна, що не виключає особистої імісти. Українські групи і партії дуже розсварені, але українці ніяк не моглиб розв'язувати своїх внутрішніх непорозумінь бомбами“.

Хто є Барановський?

Комісар вивиснював особу і ролю Барановського. Сказав таке: „Барановський у своїх колах відомий як людина опанована, мовчазна і замкнена навіть з найближчими друзями. Полк. Коновалець мав багато своїх співробітників і агентів у різних державах, що завжди виступали під псевдонімами і взаємно себе не знали. Правдиві їх назвища знав лише полковник. Тим власне треба пояснити, що Барановський не знав усього про контакти полковника з Валухою, ані змісту особливих доручень. Барановський завзято мовчить, але коли вже говорить, то рішуче правду і є рішучим ворогом большевиків. Що вбивникові удалося втекти, це рішуче вина Барановського, який по арештуванні мовчав, не промовивши цілий день ані слова, і поліція гадала, що вбивником є власне він. Поки устійнило хто він, Валух був уже на повнім морі. Барановського покарають гривною за фальшивий паспорт, а крім цього деякий час мусить залишитися в Голяндії, до диспозиції прокурора. Він переконаний, що з моментом, коли покине Голяндію, на нього приїде черга поділити долю полк. Коновальця. Поведінка Барановського арозуміла. Він після арешту і перевозу автотом на поліцію і навіть на поліцію був нереконаний, що попав у руки чекістів, та що його привезли до советського посольства. Тому він нічого не хотів говорити, ні виявляти ні навіть пити, ні їсти. Щойно коли увечері у шпиталі показали йому розрізане тіло, Барановський почав говорити. Але це було вже запізно“.

Прага мусіла дещо знати.

На гадку заграєнних журналістів, пише кореспондент „Діла“, та історія, яку вдумано в Празі про звязок Бутенка з тим атентатом, виразно вказує, що Прага дещо мусіла знати і навіть помагала маскувати й відвертати увагу слідства в інший бік.

Як є з Валухою?

До інтерв'ю з комісарем Росбахом належить іще те, що він сказав про Валуху. А сказав таке: „Безпосередні контакти Коновальця з Валухою датуються від лютого п. р. Але годі устійнити, чи це Валух дав бомбу. Коновалець взивали до Роттердаму телефоном рівночасно з Відня і Берліну. Та слідство виявило, що оба телефони походили з Роттердаму. І це не Коновалець вибрав Роттердам на місце зустрічі. Атентат без сумніву підготували за кордоном, але бомбу могла принести людина, що її післав Валух, людина, яка нічого не знала про замах. Це власне є найслабше місце цілого слідства“.

Хто звивав полк. Коновальця?

Комісар далі подав, що відламки бомби оглядали знавці і журналісти. Шматки паперу, в який вона була завінцана, мають виразні, типові, друковані східно-українські взори й орнаменти. Людина, що телефоном взивала Коновальця, мусіла бути українцем або москалем. Докажем цього є факт, що назвище Коновальця написано в закінченні буквою „з“, а не „ц“, як писав би німець чи поляк (?). Одного певне, заявляє голяндська поліція, що в цю справу не був замішаний ані один голяндець.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1101 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. "Свобода" BERGEN 4-0237. — Тел. У. Н. Сомая: BERGEN 4-1016. 4-0600.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НА ЖИТТЄДАЙНИХ МОГИЛАХ

Хто слідить за українським життям, а живе тут в Америці, той з великою нетерпеливістю очікує дня почти і тих вістей, що їх приносить старокраєва преса чи приватні листи. Особливо тих вістей, з яких би юним, дужим життям, хочби тільки таким, яким би від тих наших могил, які відвідувало наше громадянство у Львові, в Зелени Святи, а про які так гарно пишеться в "Новім Часі" (ч. 128) в статті: "Три дні з Ними", себто з Борцями за Волю.

Небо затягається хмарами. Гуркоче грім. Падає густий дощ. Та це не спиною кількадесяти-сячних українських мас іти на Янівське кладовище — з поклоном могилам Борців за Волю. А поперед тих мас — бувший Начальний Вожд Української Галицької Армії. Це він на кладовищі відбирає мовчазну дефіляду від тих, що за ввесь час нерівних змагань лиш один раз захиталися, коли в бою падали на землю від удару ворожої кулі. Це вони тепер тут спочивають. Це їхні могили. Це їх відвідують кількадесятьтисячні маси старих і молодих з виразом такої непохитної й дужої віри, яка би від тих могил, до яких вони прийшли.

І цікаве явище. Грім і дощ не зупинили походу. Не зупинили вони і панахиди. А коли опікун політичних в'язнів, о. пралат Леонтій Куницький, зачав проповідь, перестав падаати дощ, а зза хмар усміхнулося сонце. Зарисувалася барвиста радісна веселка соняшної перемоги. А проповідник, звернувшись до похованих у могилах, говорив таке слово:

"Ми зійшлися з вами тут, під сьйомом веселки, щоб поговорити про життя, котрого не всіли забрати ні вогонь, ні вода, котрого символом є хрест. О, чому Господь не дав мені бути вашим духовником тоді, у двадцятих роках, коли під вашим прапором гинув старий світ, коли вмирали слова: „Боже, ди покровитель“ і „Боже, царя храни“...? Коли переконами України котилося стихійне „Боже великий, єдиний, нам Україну храни!“ Коли цю пісню співали поля, степи, ліси, гори — вся Україна..."

...„То не фатаморгана йшла. То йшов стрілець в однострою. У холоді й голоді, при 40 ступнях гарячки — йшов. Падав, зводився через силу й йшов далі, доки не впав..."

...„Ми, живі на цьому світі, не дозволимо, щоб роса, що впала, висохла... Не дозволимо, доки не зберемо вашого пороку в одну могилу, та таку велику, таку розцвілу, щоб усякий міг сказати: „Не даром ви жертвували своїм життям..."

Нас не було у тім поході львівського громадянства до „цілющих, життєдайних могил". Але дух тих, що там лежать у тих могилах, як і дух тих, що їх відвідували, є теж нашим духом. Бо не даром полягли борці за Волю України! Їх могили цементавали цілу нашу націю, де вона не жила, навчивши її всюди однаково відчувати, коли йде про Волю України.

3 СОВЕТСЬКОЇ ПРЕСИ ПРО УКРАЇНУ І УКРАЇНСЬКИЙ РУХ

(Витяги із звідомлень Української Пресової Служби).

Як шкодили націоналісти Україні. З приводу зйзду комуністичної партії України преса подає, як шкодили націоналісти Україні. Вони підірвали міць СССР терором та диверсіями. Руйнували підприємства та когоспи, нищили худобу, плутили сізовіні, заражали зерно хворобами, — все для того, щоб викликати невдоволення селян проти системи й улекшити доступ ворогам в Україну. В армії вони старалися послабити вплив політичного керівного апарату та взагалі спаралізувати діяльність того апарату, відірвавши його від комунізму та запрягши в націоналістичний віз. — (Комуніст, 9. 6. 38).

Націоналісти шкодили шкіляництву. На нараді працівників вищих шкіл України в Києві встановлено, як подає преса, що старанням націоналістів було відірвати вищу школу від діяльності комуністичного господарства. Тому тепер треба перебудувати ряд шкіл так, щоб вони стали революційно-комуністичними. Плани випуску підручників для навчання не виконувалися. На багатьох кафедрах шкіл нема кваліфікованих професорів. Націоналісти старалися зривати навчання московської мови в українських школах. Ті наслідки шкідництва треба ліквідувати в першу чергу. Рівнож вони зривали будівництво гуртожитків для студентів. — (Комуніст, 9. 6. 38).

Вороги серед комсомолу. В Коростенському районі на Україні в комсомольському апараті працюють вороги. Партія, прикриває їх роботу. НКВД викрив ворогів також в комсомольській організації залізничників. Обласний комсомольський комітет не журиться тим, що серед його підвладних є вороги системи. Навпаки, обласні уряди приймають до комсомолу явних ворогів системи, як це було в Ярунському районі. Минулого року виключено було з комсомолу багато членів, а тепер всім просто проголошено амністію і прийнято назад. Всюмо тому, як подає преса, винні українські націоналісти, що сидять в комсомольському апараті. — (Комуніст, 6. 6. 38).

З промови диктатора України Хрущева. Хрущев мав-при закритті обласної партконференції в Києві промову. Її ржкна преса подає уривками. Комуніст з 8. 6. 38 подає, що Хрущев заявив, що ніколи не дійде до того, щоб на Україні мав чин інших прапор, як советський. Хрущев подав між іншими, що Київ досі не мав достаточної кількості овочів, в Донбасі не виставало картоплі, також Дніпропетровськ

мав труднощі з картоплею, Одеса та Миколаїв також. Вороги старалися відірвати Україну від СССР. Того ніколи не буде, казав Хрущев, бо українці міцно зв'язані з московським народом та творять одну цілість, одну волю, що є сталінською волею. Більшовики мусять працювати над тим, щоб ще міцніше закріпити дружбу України з іншими народами СССР, а передовсім з московським, що свого часу поміг був Україні звільнитися від ворогів-петлюрівців та націоналістів.

Шкідники в Дніпропетровщині. На високих постах в Дніпропетровщині сидять ще і нині люди сумнівної вартості. Вони перешкоджають в першій мірі будові нових складів на цюгоричний врожай. В Генічеську почато будову складу на 4,000 тон і закінчено. — (Комуніст, 8. 6. 38).

Саботаж в Дніпропетровській області. З Генічеського району Дніпропетровської області на Україну подають, що там були спроби спалити місцеву МТС. Наслідком того посилено охорону майна. Преса пояснює це як знак, що вороги хотять шкодити соціалістичному господарству. В зв'язку з тим посилено сторожу теперішнього врожаю, щоб його охоронити перед саботажом. — (Правда, 9. 6. 38).

"Правда" про промову диктатора України Хрущева. Хрущев зазначив при закритті київської обласної партконференції, що на керівних постах на Україні сиділи націоналісти, які хотіли продати Україну фашистам, згідно підготували шлях до наступу фашизму на Україну. Вони зорганізували були розвідку сітку, перекидали на Україну літературу, підготували диверсії, нищили колхозів, губили скот та труїли людей. Хрущев зазначив, що фашисти нині хотіли напасти на Україну, бо знають, що завтра СССР буде міцнішим та їм буде важче виграти війну. На будуче, звертав увагу Хрущев, на Україні треба передовсім боротися за фінансову дисципліну. Він ствердив також, що є багато комуністів, які відмовляються від праці, що їм їм доручає партія. — (Правда, 9. 6. 38).

Протимосковський виступ на київській обласній конференції. Підчас обласної київської партконференції при обговоренні кандидатур до обласного комітету почувли в салі протимосковські витупи окремих людей. Преса подає, що це були провокативні витупи. Через те конференція рішила анулювати вибір одно-

го комуніста, Я. Я. Ковальова. Правдоподібно він робив ті витупи. Стільки про той виступ Комуніст, 6. 6. 38, а загранична преса подає, що протимосковська демонстрація була велика і що подожило їй кінець аж ГПУ.

Націоналісти шкодили конярству. Преса подає, що на Україні видно певні успіхи в області розвою конярства. Ті успіхи були ще більші, якби не були шкодили вороги, українські націоналісти. Вони сиділи на керівних постах в земельних урядах та підірвали як розвиток конярства та поліпшення якості коней, так і кормову базу. Хоч ворогів знищено, поліпшення справи не видно. Так нпр. в Сосницькому районі Чернігівської області згинуло дотепер 19% молодяку тому, що нікому за нього дбати. — (Комуніст, 8. 6. 38).

В Україні саботують творення автоколон. РНК і ЦК України ствердили офіційно, що на Україні зле стоїть справа з творенням автоколон для хлібоперевозок підчас живн. На 1. 6. на всій Україні відремонтують лише 1,400 вантажних авт, тобто 10.4% пляну. Відстають області Донецька, Молдавська, Дніпропетровська та Миколаївська, тобто ті, що першими починають живн. Ряд заводів та майстерень ще не починали ремонту авт, а деякі просто розкомплектують машини, тобто приводять їх самі в поганний стан. В наказі уряду це названо антидержавним наставленням до транспорту. На Україні досі не передано автоколон на 1,520 авт. Уряд на наказав заводам доставити автоколон ремонтним заводам та майстерням запасові частини. Тобто виходить, що ремонт не може бути виконаний через брак тих частин. Але антидержавне наставлення заводів, які такі частини не постачають, не згадує нічого. — (Комуніст, 5. 6. 38).

Націоналісти шкодили паролластву. Преса стверджує, що в наркоматі і в управліннях і в керівництві та в окремих службах та пристанях і портах сиділи націоналісти і багато нашкодили. Вищі керівники не зважали на націоналістичну небезпеку. Націоналісти ширили серед матросів розпушеність та нездисциплінованість. — (Комуніст, 5. 6. 38).

Українські націоналісти в Донбасі. В Донецьчині відбулась обласна партійна конференція. Вона ухвалила резолюцію, в яких сказано, що дотеперішнє керівництво замало дбало за очищення апарату від націоналістів та виправлення шкід, які ті заподіяли. Наслідком шкідництва роботи націоналістів Донбас не виконує своїх плянів. Взагалі ціла конференція проходила під знаком поборовання українського націоналізму і це було головною темою

докладів і дебат. — (Комуніст, 5. 6. 38).

Українські націоналісти в Старобільській області. В Старобільській області Донецької області, переважно сільськогосподарській, активно діяли українські націоналісти. Вони руйнували машинний парк, плутали сізовіні, нищили худобу, засмічували бурянами родючі землі та намагалися звести на нівець працю колгоспників. Тепер Старобільську Округу розділено між двома новими областями, на які поділено Донбас. Преса звертає увагу новому керівництву областей на те, що в Старобільщині є міцний націоналістичний рух і що його треба знити. — (Комуніст, 5. 6. 38).

Яких шкід завдали націоналісти Донбасові? Націоналістичні саботажники, що скрили у Донбасі, зривають виконання наказів з Москви. Керівники вугільних трестів, зокрема Фесенко, керівник Донбасуґілля, не звертали на це уваги. Подібно мається справа з механізацією робіт в Донбасі: 3 1,823 врубних машин працюють лише 545, а з 240 механічних вантажників працюють лише 98. Це бачили також керівники, але не думалися зарадити цьому і знити націоналістів. В металургійній, коксохімічній та вогнетривій індустрії нашкодило багато націоналістів. Завдяки їм було багато аварій, а сама продукція виходила поганою. Колхозі потерпіли великі шкоди через те, що в них вищі влади частенько змінюють начальників колхозів. Чи тут націоналісти змінювали начальників, про це мовчало. Рівнож в школах шкодили націоналісти. Вони намагалися відірвати школярів і студентів від московської культури, що її преса зве „братньою". Найменша успішність в школах з московської мови. — (Комуніст, 5. 6. 38).

Попирають одноосібників при молокопоставках. В ряді районів Винницької області одноосібні колхозні господарства, що мають коров, не залучені до пляну молокопоставок, а зокрема одноосібники мають упривілейоване становище. В Лівніському районі молокопоставки організовані так, що більшість одноосібників не мала ніяких зобов'язань супроти держави. Тіж, що дістали пляни і приписи, нічого не здавали. Рівнож в Калинівському районі те саме. Там не доставляли молоко 1,062 господарства. В інших районах Винницьчини дється таке саме. — (Комуніст, 5. 6. 38).

Про порядки в лісово-промисловому господарстві. В Горнодницькому лісово-промисловому господарстві панує вимкове безладдя. Господарство має 4 трактори, з яких працює лише один. Один трактор стоїть вже два роки, бо бракує запасових частин, щоб його відремонтувати. Ке-

рівництво не дбає за ті частини. — (Комуніст, 4. 6. 38).

Українські націоналісти в Одещині. На обласній партконференції в Одещині стверджено, що в області працювали націоналісти над тим, щоб відірвати Україну від СССР. Наслідком шкідництва праці націоналістів одеська промисловість відстає від плянів. Судноремонт не виконується. Протягом першого кварталу цього року вже було 62 аварій. Залізниця вже прочищена від націоналістів і працює краще, але хоч виконує плян понад 100%, не може поперевозити всього того, що заплановано. Це можна зба зрозуміти так, що є два пляни, які собі суперечать. Стало залізниця зуживають більше палива, як приписано та частіше мають місце аварії. Далі стверджено, що вороги, які орудували обласною партійною касою, розтратили на різні непартійні цілі дуже багато гроша. Конкретних цифр не подається. — (Комуніст, 4. 6. 38).

Націоналісти шкодили і китський області. Підчас обласної київської конференції стверджено, що націоналісти сиділи в багатьох підприємствах та займалися шкідництвом. Особливо шкодили вони цукровому виробництву. Ліквідація наслідків шкідництва їде поволі і вищі влади не звертають на те великої уваги. Тепер шкідництво виявляється тим, що в області гинуть буряки від полевих шкідників. Звичайно і цьому винні націоналісти. — (Комуніст, 3. 6. 38).

Націоналісти в управліннях містечка. Управління містечка на Україні находилось в руках націоналістів. Вони розбазарювали сотні тисяч карбованців і розкидали їх між своїх прихильників. Керував досі управлінням жид Хвиля. — (Комуніст, 3. 6. 38).

Націоналісти в металургійній промисловості. Металургійний завод в Дніпропетровській дає 10% всієї металургійної продукції СССР. На тому заводі працювали націоналісти. Наслідком їх шкідництва завод не виконав в минулому році свого пляну, бо не додав 168,000 тон чавуну, 166,000 тон сталі та 343,000 тон прокату. Тепер, кажуть, націоналістів звільнено та прокатний цех не додав в першому кварталі 573,000 тон прокату. — (Комуніст, 2. 6. 38).

(Кінець буде).

У політиці замість ірати, весь час мішають карти.

Коли дурень кине комусь камінь до саду, то пізніше не зрушать його десять мудрих.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

О. Луговий.

Автор застерігає за собою всі права.

ЗА УКРАЇНУ

(ВІРА БАБЕНКО)

Повість із часів революції і повстанської війни у Великій Україні. (В двох частинах).

Частина перша

13

— Дивно, що пан староста замість виявити свої адміністраторські здібності в ліквідації бандитських витупів у повіті, забороняє заснування українських просвітних інституцій в українській державі — сказав, підійшовши до них, священик.

— Ну, яка там Україна? Українська держава! — глузливо всміхнувся командант. — Погралися в Україну і досить! Пора і честь мати! Мусимо змагати до знищення большевицького ладу в Росії, до заведення порядку. А ви якесь Просвіт! На що вона здалася вам, селянам? Докторами всі не будете...

— Це вже нам знати, на що — хмуро озвався Бабенко.

— Вам знати? — знову вишкірив зуби командант. — Революція здеморалізувала вас, витворила свавільність, непошану до влади, то думаєте і завжди так буде? Забудьте революцію, а з нею і якусь свою Україну. Ясновельможний пан гетьман прийняв владу монарха України лише тому, щоб, завішавши в ній лад, рушитися на большевиків і відродити велику російську

імперію. Його підтримує півмільйонна армія союзників. І щож ви відете до своєї України? Наша сила, наше право! — розводився командант, вимахуючи, мов актор, руками. — Раджу вам закрити оту Просвіт та пильнувати рілі. Хліба багато треба буде, ой багато!...

Його помічник пішов здожстін оглядати образи. Пристав перед кознями, прочитував написи, торгав гірляндами. Задержався перед Шевченком. — Гм... Куди не зайді, то все цього зустрінеш — вискасував він своє здивування по московськи. — Якійсь Шевченко, Франко, якесь Леся... Що вони — губернатори які, чи що? Ну, Хмельницький, я розумію. Йому і в Києві пам'ятник стоїть, заслужив, значить. Прилучився Малоросію. Але ці?.. Слухайте, панночко, — звернувся далі до Віри. — Чому це скрізь у школах, по Просвітах і в приватних хатах оцей Шевченко, в мужицьких кучмі, все на першому місці? Що він? революціонер якийсь, чи як? — Поет. Для нас він має такеж значення, як Мойсей для жидів — пояснила Віра.

Але вихрест — прийняв пояснення за намітку, за натяк на його жидівське походження. Почервонів і відійшов, надувшись, до свого зверхника. Той пояснював селянам вигоди існування великої російської імперії від Варшави до Камчатки і від Північного Ледовитого океану до Чорного моря і гори Арату для українців, і взагалі всіх народів, що заселяють східню Європу і Сибір.

— Що ми, в гості сюди прийшли? — перервав вихрест мову команданта. — Подивилися і ходім. Ще не раз тут будемо...

— Зажди! — відмахнувся той рукою і продовжував своє: — А колиб відлучилися, скажім, Малоросія, чи Україна, від Росії, то тоді що? Треба буде кому з вас, скажемо, до Чити, чи до Владивостоку... Десь у Валудках переїдся, ревізія в митному уряді, вина грошей на російськи... Взагалі, клопоти, получені з переїздом границі... Проїхали день, приїздить в чубаску державу — знову клопоти. Приїхали на Урал, знову те саме, Башкирія... Так, поки заїхали до Владивостоку, то разів з десяток мусили би переїздити кордон ріжних державок, вимінювати гроші, відбувати ревізії чи то в день, чи в ночі. Взагалі, морока, турбація. До того ще і небезпека... В малих державах дуже багато розбійників всяких...

А так, сядете собі десь у Катеринослав'ї до самісінького Владивостоку, яких дванадцять діб, ідете і гадки ніякої не маєте... Скрізь велика, сильна Росія... — А чогож нас понесе до Владивостоку? — насмішливо оздачив команданта староста. — Ну, чого — зніжковів той. Можеж бути кому якась потреба. Селяни стали посміхатися над недоладною агітацією українського урядника за Росію. — А ми підібем і чувашів і башкирів і москалів, а в Сибірі українців майже половина, то створимо велику, сильну Україну. Буде також безпечно і клопотів ніяких. Чи то москалі призначені Богом, щоб панувати над нами? Можемо попанувати і ми над ними. — Закороткі руки! — шорстко кинув командант. Василь не вмішувався в розмову. Старався докінчити малювати, та, почувши викрик команданта, встринув і він. — А цікаво почути, пане команданте, як то ви, українці з походження, про що ваше хахалцьке назвище свідчить, до того ще й український державний урядник, так обстає за ворогом України. Коли у вас нема почуття пошани і любови до свого народу, до краю своїх ділів і прадідів, то повинно би бути почуття службового обов'язку до держави, яка, будь що будь, дає вам хліб, засоби до життя. А ви тут агітуєте за Москвою! ну наче найнятий москаль! Сором!

— Ганьба! — крикнула Віра, а за нею всі присутні. Командант позеленів від злости. — А ти хто, такий мудрий? — злотно блиснув очима в

сторону Василя. — Ти не тупешний... Маеш документи?

— Я? Син управителя копальні, Омеляненко.

— Молоко що на губах не обсохло, щоб мене вчити! — зверещав командант. — А ви! Зараз мені розходиться! Не маєте дозволу на будову вашої дурної Просвіти. Чули?!

— злотно кинув селянам.

Цей наказ обурив селян.

— Чули, — відповів спокійно Бабенко за всіх. — І кажемо, що після завтра буда відкриття і посвячення.

— Так! — загули всі. — В неділю відкриття! А ви геть звідси! Не перешкоджуйте!

— Ну, то ще побачимо, — загрозив командант злісно, — хто кого переможе!...

— Побачимо! А відкриття таки буде! — кинули запевнення селяни.

Робота пішла своїм темпом. Надолужували час, страчений з поліціями в бачалці. Погрози команданта викликали в селян зав'язати до спротиву. Треба показати владі, що з селом шалатися небезпечно; громада виконає, постанову, всупереч забороні. Як він, первертень, посмів тут диктувати?!

Але і командант не дармував. Через годину вихрест гнався до повіту з повідомленням про бунт у селі.

IX.

Селяни додержали своєї обітничі. В Топину неділю о селі зібралось на відкриття. Невесела сая не могла вистити всіх прибулих. Хто не міг дістатися до середини, стояв коло відкритих дверей, а

жодно ловлячи вухом долітало-ці звідти слова. Кінчився мовлені.

Та програми свята так і не почали. На дворі загомоніли, засустилися. З уст до уст щепотом передавалось:

— Військо їде! З двох сторін!

За хвилину вістка облетіла всіх присутніх, викликала неспівність, поденерування. Частина селян поодинокі стала протистатися до дверей. На самих ініціаторів вістка поділяла пригрозуючу. Не знали, чи вірити, чи ні.

— Військо?.. Хібаж вони допустилися злочину супроти держави? Неймовірно! Чеїже в повіті когобудь не назначили старостою, а освіченого, інтелігентного чоловіка. Вони думали, що командант погрожує від себе, аж ось воно що?.. А може то принакдоко переходить яка частина? Мало ріжних військ пересувається тепер по Україні? чорною павутиною снувалася думка.

— Не виходьте ще, громадяни, і не бійтеся нічого. Коли це військо і справді післане старостом до нас, то вам всеодно нічого не загрожє. Загрожує нам, ініціаторам, основникам, — прохав священик.

— Заждемо надворі. Поче-мо, чого від нас хочуть — озвався ніяково прохані.

— А може то і не до нас? — каже хтось підбадьоруючо.

— Вийдемо і ми, побачимо — запропонував зарядові Галів.

За хвилину в салі не зісталося ні душі. Стовпнулись всі на по-

двірю, мов коло церкви кількох днів тому, коли сподівалися німців. Священик, Галів, Федоренко, Василь, Бабенко і староста вийшли наперед, готові прийняти на себе всі напасті від непроханих гостей, заслонивши собою зібраних, наче воїни на стійці. Зорили за входячими з обох кінців села відділами. Все це не припускали гіркої дійсності; думали, що відділи розминуться в селі і кожний піде своєю дорогою.

Але ця ілюзія за хвилину розбилася. Гострі селянські очі добили вихрест за старшиною одного відділу; у другому доводив сам командант варті і цивільний панок. З тачанок за відділами визирали цівки скорострілів, готові вже до стрілу.

— Карна експедиція! — понісся зляканий шепіт по зібраних.

— Готові ще стріляти! — панічно викрикнув хтось із середини.

— Не бійтеся! — вспокоювали проповіді. — Не посяміють.

— А хто їх знає?.. Вір їм... Покажуть нам Просвіт! — заякував інший.

Дійсно, наче викликані з лісу вовк, затакав скоростріл, але очевидно вверх, на пострах. Натопив кинув був у розтіч та староста здержав їх наказуючим криком:

— Не розбігайтесь! Стріляти в нас не будуть, не бійтеся!

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАШІ ДОПИСУВАЧІ І НАШІ ДОПИСИ.

Стаття „Свободи“ з 23-го червня п. з. „Треба дописів, а-де живих“ заставляє мене згадати слово в тій справі, бо й мені доводилося від десятиків літ дописувати. Про те, про що і як писати, писалося у „Свободі“ не раз у рубриках „На біжучі теми“, „3 дня“ і в „Листуванні редакції“. Та видно, що це не помогло. І тому знову вертаємося до цієї справи.

Можу ствердити за своєї власної практики, що воно дійсно так є, що ми часто робимо у дописах з мухи вола, щобто: пересолімо. Пригляньмося тільки до отих наших „знаменитих“ чи „світливих“ бесідників. Чи не є вони наскрізь пересоліні бесідники? А ті наші „талановиті“ декламатори, оті малі, що ледви „вислабівають“ українське слово в книжці та з трудом вивчають якийсь віршик. Хоч з тяжкою бідою відтарабанять цей вірш на сцені, а вже обов'язково треба за них написати в газеті й ще добре вихвалити, бо інакше біда дописувачеві! Або з тими-нашими скрипачами чи піаністками, які не раз виступають, а про яких пишеться не інакше, як про „віртуозів“. Або про тих танцюристів, що їх величаємо „балетмайстрами“!

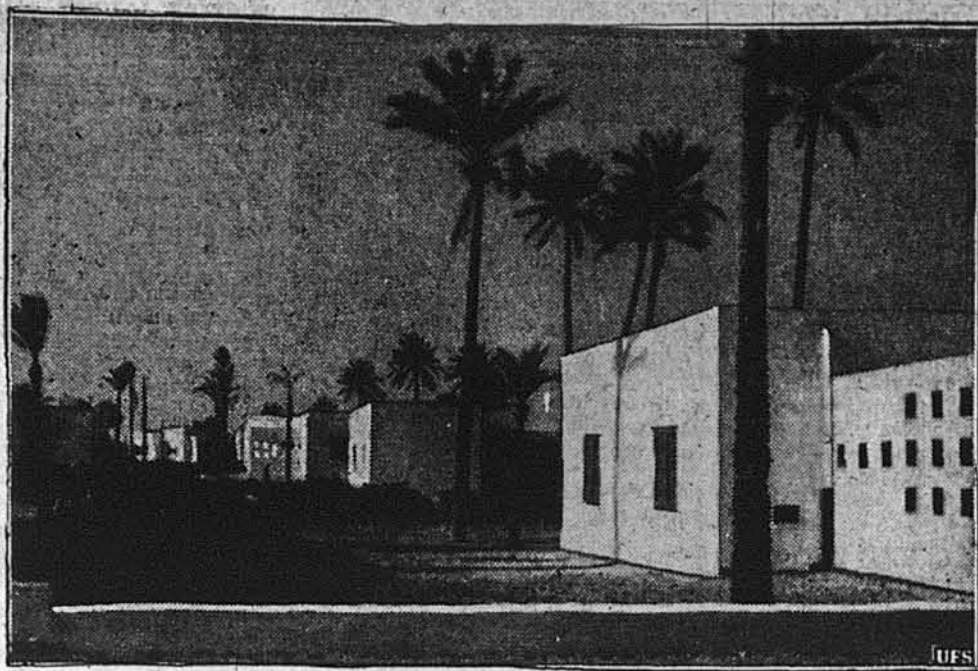
Аж вухами переливається оте наше хвалення. Хвалимо за шонебудь під небеса, бо то „наші люди“, чи там „свої, місцеві сили“, яких треба „підбадьорити“. І так вічно „підбадьорюємо“. А яка користь з того? Чи багато з тих так „підбадьорюваних“ стали добрими бесідниками, справжніми віртуозами або знаменитими декламаторами? Хай кожний розділяється у своїй місцевості, а знайде сам відповідь...

Нам не треба знеохочувати людей до праці злобною критикою, але це ще не значить, щоб у всіх перебільшувати, щоб заповнювати часопис дописами з похвалами того, що на такі похвали не заслугоє. Бо про неодо свято, концерт і віче вистарчило згадати кількома реченнями. Бо що це значить, що той кум, сват чи брат виголосив „півторагодинну“ чи „годинну“ промову? Коли часто ті „палкі“ промови такі, що треба збирати всі сили, щоб їх слухати. По таких промовах, як знаємо, розходимося з тим, що ніхто не знає, про що той „палкий“ бесідник говорив. Як і не знаємо часто, що таке грав отой „віртуоз“, про якого випикуємо похвали.

Знаємо, що не переборщений допис не подобається кумові, чи сватові, чи кому іншому з даної місцевості, але зате він певно подобається загальному й він пошанує і дописувача і громаду, що вміє ставитися до поважних справ поважно й серйозно.

Практичний дописувач не буде також гніватись і на редакторів, коли вони „обтісують“ дописи. Бо „обтісування“ це тяжка робота, яка забирає багато часу. Були часи, коли в нас не „обтісували“ дописів. Памятаємо їх. А з ними і ті клопоти, сварні й т. п., що коштували також багато грошей. За часопис відповідали редактори, а не дописувач. Тому не диво, коли совісні редактори стараються надати і дописам пристойний і розумний вигляд. Ось це останнє є причиною тих „переніцювань“ чи скорочувань дописів. Хто дописує довгі роки, той сам вкінці переконається, що назавал оті „переніцювання“ є дійсно потрібні й konieczні, якщо хочемо дивитися на часопис з боку загального добра.

Михайло Беля,
Асторія, Л. Ай.

ДОМИ НА ПУСТИНІ.

Італія будує такі доми для італійських робітників у Триполісі, італійській території в північній Африці. Доми збудовані з цементу, мають стіни 14 цалів грубі, а в кожному домі є 4 кімнати. Король Віктор Емануель при нагоді своїх відвідин в Африці відкрив ці доми впросто.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ИОНГСТАВН, О.

Український День.

В неділю, 5. червня, наша українська громада відсвяткувала свій, уже 8-ий з черги Український День в однім з найкращих парків міста Йонгставну, т. зв. „Айдора парк“. (Idora Park). В нім відбуваються свої Дні всі національності, що замешкують місто Йонгставн і його околиці. Цьогорічний наш День відбувся з великим моральним і матеріальним успіхом завдяки щирій праці комітету під керівництвом голови комітету, п. Івана Павловського. Передовсім сприяла гарна погода, яка сама вже манила людей до парку. Людей зійшлося багато. Програмою Українського Дня кермував почесний голова, місцевий адвокат Іван Гринько. Порядком програми відбувався так, як це було заповіджено у видрукованих на цей День книжечках, які кожний містив при вступі до парку, де дівчата причіпляли відзнаки і роздавали книжечки. Найбільшою atrakцією Дня був концерт місцевого хору Боан і вибір королеви Дня. На цю частину програми зійшлася велика сила народу до паркового театру. Під час концерту складали привітні міські урядники й чужі гості. По концерті був вибір української королеви Дня. Вибраною була Параскевія Половишак, а її дружками Юлія Половишак і Стефанія Горак. По тім пішла далі намічена комітетом спортова програма. Старші діти приглядалися до програми, а молодь забавлялась весело в салі до танців при звуках української музики. Так весело пройшов цілий день і додав усім, що брали в нім участь, запалу й охоти до дальшої праці і старання для спільного добра і слави українського народу.

Не менше гарний був і матеріальний успіх цьогорічного Українського Дня. Загальний прихід виносив \$621.33. Загальний розхід — \$181.39. Чистий дохід виносить \$439.94. Цю суму Комітет Українського Дня і делегати відділів федерації розділили на мітинг у суботу, 11. червня, ось так: дар на церкву \$139.94; на визвольну боротьбу \$100, на провіту на Лемківщині \$50, на українських інвалідів у Львові \$50; на Шпиталь ім. Митрополита Шептицького у Львові \$50, на читальню Українського Дому в Гізіджені \$25; на культурний город у Клівленді \$10; на українсько-американську виставу в Нью Йорку \$15. Гроші вислали через Об'єднання на призначені цілі.

Комітет цьогорічного Українського Дня подає отсей звіт, стверджений контрольною комісією.

місією, в часопісі до публічного відома. А зарозом складає сердечну подяку всім добрим нашим українським людям з Йонгставну й з околиці за їх ласкаву участь і співпрацю в переведенні Українського Дня і наміченої комітетом програми.

За Комітет Українського Дня: адв. Іван Гринько, почесний голова; Іван Павловський, Данько Петрик, Михайло Ярош, члени Комітету; Степан Мош, Михайло Ткачишин, Розалія Терлецька, члени контрольної комісії.

Дорогоцінна пам'ятка

Коли Галичина в 1772 р. дісталася під владу Австрії, на основі розпорядку цісаря Йосифа II скасували там монастирі. Тоді то цей розпорядок відбився й на долі славного Скита Манаєвського*). Скитські черці розійшлися по світі, розкошилося багатство монастиря, притихла його слава, однак не пропала пам'ятка поміж українським населенням Підгір'я. Поодинокі пам'ятки того монастиря збереглися і досі по деяких церквах. Одною з важливіших пам'яток того Скиту є безперечно іконостас, що тепер зберігається в церкві в містечку Богородчанях.

Є переказ, що міщани містечка Богородчан купили той іконостас за 60 злотих польських від управи скитського монастиря. Це давній пам'ятник, історичний з 17. століття, цінний мистецький різьбарської і малярської роботи у візантійським стилі. Виконання образів усього іконостаса, попередіюваних стовпцями, гарно вирізьбленими у виноградні листя та грозня, показує роботу славного мистця.

24. вересня 1880 року переїздив граф Володимир Дідущицький, консерватор історичних пам'яток, через Богородчан до Дори із французьким кореспондентом Тісо. Поступили до церкви, як верталися з Дори. Француз забачив іще раз оглянути славний іконостас. При тій нагоді кореспондент сказав: „Колиб така дорогоцінність була у Франції, то там кожна дитина знала б про таку дорого пам'ятку оповісти, а ввесь освічений нарід складав би жертви на вдержання такої пам'ятки“.

*) Скит, недалеко села Манаєв (7 км. на південь від Солотвини, 18 км. на захід від Надвірної) у лісному гірському ярі (сьогодні осталися лише руїни). Побудували його 1611 р. православні черці насильяни. Це була на час філія славної Печерської Лаври в Києві. Була там одна з найбагатших церков у Галичині. Як у 1789 р. скасували Скит, черці перенесли до Сучави. Останній бранецький мурів мають іще сліди фрески 7. ст. і вівчарський в Скиті мальовничий відлук. Пошире село Манаєв є високим вододілом.

ЯК У ДАВНІ ДАВНИНУ В УКРАЇНІ ХОВАЛИ МЕРЦІВ

Про те, як жили наші предки в найдавніших часах, знаємо м. і. з літописів грецьких (візантійських) і арабських істориків. Дуже цікаві вістки подає арабський історик Ібн-Фалдан, який як посол багдадського каліфа подорожував на початку 10-го століття по Україні.

Він каже, що „русичі“ були ростом високі, принагідні, руські, гострого погляду. Носили короткі плащі, що причіплювали до одного плеча. Жінки носили на грудях металічну прикрасу з кільцем, на якому висів ніж, на шні носили золоті та срібні ланцюги з дукачами. Любили також зелені наміста.

Дуже цікаве оповідання Ібн-Фалдана про похорони в Україні. Коли померлий був убогий, то його клали на невеличкий човен і зарозом спаливали. Інакше було, коли покійний був багатий. Фалданові довелося бачити похорон одного знатного та заможного українця і ось як він оповідає про це. Насамперед мерця поклали в домовину та полишили його там на десять днів, а тимчасом стали все лагодити для похорону. Всю худобу померлого розділили на три частини: одну частину віддали родині покійника, другу визначили на одягу померлому, а третю на бенкет (цей бенкет звався тризною). Кожний „русич“, головнож заможний, мав кілька жінок або любовниць і все якнебудь одна зпоміж них згоджувалась умерти разом із своїм паном, щоб також разом дістатися до раю. Цей рай уявляли собі як гарний сад.

В той день, як уже мав відбутися похорон, витягли з ріки човен померлого та установили його на чотирьох стовпах. У човні застелили постелю з подушками, накрили її килимами та грецькою парчею (золототканною матерією). Потім того мерця вийняли з домовини й одягли його: надягли штани, чоботи, куртку та кафтан із грецької парчі з золотими гудзиками, а на голову шапку парчеву, обшити довкола соболевим футром. Тоді мерця посадили в човен і підперли подушками. Зароз же в човен поклали пахучих рощин, вина, овочів, собаку, розрізану на половину, по парі коней та волів, розрубаних на шматки, також зарізаного півня та курку. Поруч із померлим положили всю його зброю. Тоді стара баба, так званий „ангел смерті“, привела в човен невеличку, що згодилась умерти разом із своїм паном. Стара при допомозі кількох людей стала душити невеличку мотузкою, а потім дорізала ножем. А щоб не було чути, як кричить невеличка, то її люди, які стояли довкола човна, вдарили по своїх щитах. Як це скінчилося, тоді найближчий своєму померлому підійшов до човна на задгусь і підпавши смолоскипом дрова, що були зложені під човном. Тоді вже й усі стали кидати під човен дрова та підпалювати їх. Дуже швидко все згоріло й остався лід: попід. На тому місці люди висипали могили та поставили на ній стовп, а на стовпі написали ім'я померлого й ім'я руського князя.

СПРОСТУВАННЯ

У рубриці „Посмертні вісти“ в „Свободі“ з 18. червня про смерть Степана Лячина було написано: „Похорон відбувся з дому жабови: 383 Ляон Еварі, до укр. греко-католицької церкви, а потім на цвинтар Успення Преч. Діви Марії“.

Має бути: „до української православної церкви св. Дмитрія в Картері, Нью Джерсі. Тіло поховано в Перт Амбою на Alpine Cemetery“.

Пилип Манаєв, сепр. братства св. Василія, в. 168 У. Н. С.

ДО СТАРОГО КРАЮ
До скорой, вигідної й безжурної їзди подорожуйте котримось з наступних пароходів:
BREMEN • EUROPA
COLUMBUS
NEW YORK • HAMBURG
DEUTSCHLAND • HANSA
Поспінні поїзди при пароплавах „Бремен“, „Еуропа“, в Бременгаузені, заповнюють вигідну подорож до старого домашнього міста. — Знамениті залізничні поїзди з Бремену до Гамбурга.
Ми допоможемо вам роздобути гостинні й імміграційні візи для ваших європейських своїх.
Ближчих інформацій уділіть вам ваш місцевий агент або

HAMBURG-AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD
57 BROADWAY, NEW YORK

3 МУЗИКИ.

Наша хорова література поширюється. Незадво вийшла з друку (Жовква, нотодрукарня оо. василіян) і скоро піде в продаж Літургія М. Гайворонського. Як на першу пробу пера в церковній музиці, Літургія робить приємне й гарне враження. Музика не нервує слухача — екстравагантностями, а обертається в колі звиклих літургійних звучань. Гармонія проста і ясна, голосоведення легке. Діапазон голосів не широкий: у межах голосу пересічного хорового співака. Настрій загальний спокійний і світлий. Ці якості роблять працю Гайворонського вигідною й доступною кожному, навіть невеликому хорові. Можна порадити нашим церковним хорам в Америці, які бажали б оновити свій репертуар, скористати з нового й гарного надбання нашої церковної музики.

Зовнішній вигляд видання чепурний і гарний, колиб не властиві жовківській нотодрукарні досадні помилки коректурні й недогляди (навіть у літургійному тексті!) які, очевидно, не мають дотичення до музики як такої, але дратують око та псують ім'я друкарні. Добре ще, що цим разом їх менше, ніж часом бувало.
Олександр Кошиць.

Оцінили дарунок.

— Чи ваш син присилає вам часом із Бразилії якісь дарунки?

— Так. Минулого року, після нас папу, але вона була така лувата, що просто важко було її вкусити.

ЗАХАР БЕРКУТ

славна повість Івана Франка, це не романтична історія з замкнених днів, які читають люди, що хочуть утікати від важкої сучасності. Це повість для людей, що в книжках шукають нової сили до життєвої боротьби.

Це історична повість у найкращому розумінню цього слова, себто повість, яка розяснює нам сучасне життя, показуючи нам з того життя в зеркалі минулого те, чого ми не зрозуміли би, якби нам показати в зеркалі сучасного.

Ось для прикладу кілька життєвих правд, заснованих цією великою повістю великого майстра пера:

Нехай і так, що ми нещасливі, але для чого мусимо ми бути зрадниками свого краю?

Ниві люди, що тужать за порядками без князів і влад, мусять для боротьби проти сільного ворога, дружитися й встановлювати владу.

Хто хоче, щоб інші станули за нього, той мусить стати за інших.

Коли дві віри борються за собою, важлишою від кожної з них є пошана для людини іншої віри.

Люди, що для класових інтересів зраджують рідний край, на ділі зраджують інтереси своєї класи.

Отсі правди це десень великої повісті Івана Франка під наголовком

ЗАХАР БЕРКУТ

а канвою, на котрій письменник виткав ці правди, служать прецікаві історичні мент в минулому українського народу, коли на наші Бескиди напали дики монголи, щоб пограбувати маєтки, закріпити людей й запанувати над краєм во вки.

У ЗАХАРІ БЕРКУТІ Іван Франко говорить не лише як письменник, але й як громадянин. Тут він не лише читає забавляє, але й освічує його, навчає й виховує.

ЗАХАР БЕРКУТ, історична повість Івана Франка, в твердій оправі — \$1.50.

Замовляйте в „Книгарні „Свободи“

„SVOBODA“

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЧАР ДЕТЕКТИВНИХ ОПОВІДАНЬ?

Є люди, що заемакувавши його, заснути не можуть, не почитавши такого оповідання.

Між любителями детективних оповідань є такі люди, як пок. президент Вилсон, пок. прем'єр Клеменсо, бувший прем'єр Лойд Джордж, президент Френклін Рузвельт. Хоча життя не відмовило цим людям прецікавих подій, вони все таки захоплювалися, згл. захоплюються, оповіданнями про те, як злочинець вишукує найхитріших способів, щоб виконати злочин безкарно, а детектив старіється впасти на слід цієї хитрої штучки.

Захоплення детективними оповіданнями походить звідти, що втікачому одна дорога, а ганцеві десять.

Накладом „Бібліотеки для всіх“ у Львові

вийшла

СЕРІЯ ДЕТЕКТИВНИХ ОПОВІДАНЬ

найбільшого автора детективних оповідань, відомого англійського письменника Конана Дойля:

1. Душогубство в Абей Грендж.	4. Чоловік з близною.
2. Пестра стяжка.	5. Відтятий палець.
3. Захований клейнод.	6. Шість Наполеонів.
7. Танцюючі фігурки.	

Кожна книжечка цієї серії становить собою цілість. Кожна книжечка видана в такім вигіднім форматі, що її може взяти з собою в кишеню блузки й читати по дорозі.

Серія з 7 книжечок всього 70 центів! Замовляйте в книгарні „Свободи“.

„SVOBODA“

83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

ІНДУСТРІАЛЬНА ХАТНЯ ПРАЦЯ ЦЕ СУСПІЛЬНЕ ЛИХО

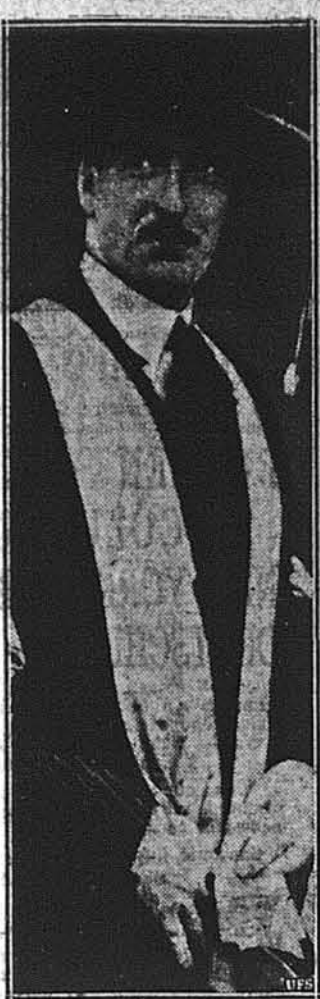
За новим законом про хатню працю, ухваленим стейтським законодавством 1935 року, Департамент Праці стейту Нью-Йорк щойно тепер заборонив індустриальну хатню працю в індустриях штучних квітів і пір'я. Розпорядок видано на підставі того, що заплати й інші умовини праці яких 5,000 хатніх робітників, зайнятих в індустрії підчас найбільшого сезону, шкідливо відбиваються на платі та інших умовах праці 4,000 жінок, що працюють по заводах, і шкодять здоров'ю і добробуту самих хатніх робітників.

З подібних причин Департамент Праці попередньо заборонив хатню працю в індустрії хлопячих убрань, а також у виробництві чоловічої одягу та нашійної пошлі.

Останніми роками більша половина стейтів пропонувала прийняти певні закони мірила для контролю фабричної праці, виконуваної в помешканнях робітників. У теперішній часі деякі стейти забороняють хатню працю в індустриях убрань і тютюну, а також хатню продукцію провіантів. Інші стейти вимагають реєстрації хатніх робітників і постійно відвідують їх мешкання, наглядаючи, щоби працю виконувано в санітарних обставинах.

Індустриальна хатня праця дробить продукцію передаванню її до багатьох малих робітників, засоблених у примітивні машини від тих, які можна подібати у великих індустриальних заводах. У багатьох з тих хатніх робітників машина до шиття це головний прилад до виконання праці. Стали хатню працю у деяких індустриях можна приписати застосові їх технічного розвитку. Це, здається, є головною причиною хатньої продукції штучних квітів, забавок, лашків на лямпи, дешевої біжутерії, шиток, фартухів, домашньої ноші та дитячої одягу. Ткальні вироби продукували робітники по хатах до часу винаходу ткацьких машин, котрі поклали кінець тому хатньому виробництву.

Жінки становлять велику більшість хатніх робітників. Кожний дослід індустриальної хатньої праці, роблений федеральними економістами, вказує, що діти, півінваліди, старці також беруть участь у хатній продукції індустриальних товарів. Подібано дітей молодшого віку, котрим забороняється правильну працю, що працювали довгими годинами, не зважаючи на шкоду

УСТУПИВ З УРЯДУ, ДІСТАВ
ВІДЗНАЧЕННЯ УНІВЕРСИ-
ТЕТУ.

Антоні Іден, бувший британський міністер закордонних справ, дістав недавно почесний титул доктора від університету в Кеймбриджі.

свого здоров'я і шкільної науки.

Хатня праця часто прибирає форму душної роботи, з надмірно низькою платою, довгими годинами і лихими умовами праці. Реєстрація хатніх робітників, яку переводять деякі стейти, не має поводження, бо ця справа потребує урядової машини, що її мало стейтів мають, і тому багато тисяч тих робітників не мають дозволів на працю. Назагал суспільне лихо через індустриальну хатню працю перевищує ті незначні благодаті, які дається жінкам, котрі шукають коротко годинної праці у власних помешканнях.

Недавні досліді хатньої праці в індустрії штучних квітів у Нью-Йорку вказують, що цілі родини, що працюють вдома, діставали таку мізерну плату, що були приведені до шукати публічної допомоги. Половина з 538 родин хатньої праці заробила по несповня \$6.91 того тижня, коли роблено досліді. Половина родин тільки з одним робітником заробляла менше як \$5.20 тижнево. Пересічна плата на

годину виносилася по 16 центів. Одна з найгірших прикмет хатньої праці це неусталені години. Фабрикант не раз передає певну кількість матеріалу одного дня пізно пополудні й домагається виконання роботи до наступного ранку. З 907 хатніх робітниць, що подали свої години праці, дві п'яті частини працювали поза 10-гою годинною вночі, а одна п'ята частина працювала в неділю, так, як буднього дня. Дитяча праця це звичайне явище серед родин хатніх робітників.

Стейт Нью-Йорк, котрий веде перед у кампанії за знесення індустриальної хатньої праці, робить заходи, щоб закон про асекюрацію безробіття відносився теж до хатніх робітників. У тім стейті промисловці зобов'язані платити до безробітного фонду за своїх хатніх робітників таксамо, як за інших. Суди признають право ньюйоркських хатніх робітників до відшкодування на випадок тілесного ушкодження підчас наємної праці, і це право поширює на виплату беніфітів безробітним хатнім робітникам.

ФЛІС.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШКАГО, ІЛЛ. Північні збори Тов. ім. Дж. Вітхольського, від. 301, відбулися в неділю, 3-го липня, в год. 1. пополудні, в галі парохіяльній, 1944 N. Erie St. На цих зборах було заіт контрольної комісії за минуле півріччя і також інші справи. Тому об'язком всіх членів є бути присутніми на цих зборах. Просимо приєднати з собою знайомих, так старших як дітей, щоби можна було їх вписати в члени У. Н. Союзу. — М. Горний, предс.; Н. Ніколішин, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Збори Сестринства ім. Ольги Васаравої, від. 47, відбулися в суботу, 2-го липня, в 7-годині ввечері, в галі парохіяльній. Просимо, щоби всі прийшли. — Марія Рочук, предс.; Анастасія Паламар, кас.; Катерина Яна, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбулися в суботу, 2-го липня, в 7-годині ввечері, у Saint Boniface Hall, 345 Main St. — Петро Криловський, предс.; Іван Бурина, секр.; Сергій Віварський, кас.; Стефан Соколовський, рек. секр.

WILKES-BARRE, PA. St. John the Baptist Society, Branch 223 will hold their monthly meeting on Sunday, July 3. We want all members to be present at this meeting because there are some important subjects to discuss. The meeting will be held in the St. Peter & Paul Church hall right after Mass. — Daniel Clepy, Assistant Rec. Sec.

ЧЕСТЕР, ПА. Північний мітинг Тов. Запорозька Січ, від. 388, відбувся в неділю, 3-го липня, в 4-годині пополудні, в галі при 4-тій і Ворд стр. Комітет просить, щоби всі члени прийшли на мітинг, бо є важкі справи до пологодження. Перше буде касове справоздання за півроку і контрольний аудит свій за півроку. Другою на нову справу до обговорення є Сайтона Вистава в Нью-Йорку, що відбувається в наступній році: як нам до тої справи долагодити, якщо ми хочемо щось перед людьми показати? Отож приходіть усі! Вирішуйте свої заклади вклади, бо в противний раз буде суспендовані. Братська каса не має грошей платити за вас до Союзу. Як хто не приїде на цей мітинг без причини, то мусить заплатити 50 карі, а урядник 1 дол. — Петро Гляняк, предс.; Йосиф Брингілевич, секр.; Іван Михальчів, кас.

ПІЛЬНИМ ДІТЯМ У НАГОРВРАДУ

ЩО МАЮТЬ РОБИТИ ДІТИ українських шкіл, коли скінчаться уроки в школі? Починають читати книжки, малювати, співати, танцювати.

Чи мають діти не бачити української книжки протягом трьох місяців вакацій і забути все, що вони навчилися по українськи?

Чи мають вони, здобувши собі українську грамоту, вертатися назад до неграмотності?

ТАКИЙ ВИСЛІД Є КОНЕЧНИМ, ЯК РОДИНІ ЗАДАЛЕПІД НЕ ПОДБАЮТЬ, ЩОБИ ЦЬОМУ ЗАПОНЕТИ. ШОБИ ЦЬОМУ

ЩОБИ ДО ЦЬОГО НЕ ДОПУСТИТИ, ДАЙТЕ ДИТИНІ В РУКИ ЦІКАВУ УКРАЇНСЬКУ КНИЖКУ ТАКИ, ЯК:

МОДЕСТ ЛЕВИЦЬКИЙ, ПЕТРУСІВ СОН. Оповідання про дитиний сон улюблених, що, маючи милосердя для птиць.

15 ц.

МИРОН ДОЛЯ: ЗОЛОТА РИБКА. Віршована казка про пригоди рибка, що зловив золоту рибку. Ілюстрації артиста А. Манастирського.

10 ц.

Б. ГЕРЦ: ПРИГОДИ КАЧУРИКА. Хто з нас, старий чи молодий, не тишився, бачучи на фільмі пригоди того бундючного качурика Дональда? Цей качурик, про котрого йде мова в цій книжечці, це певно перший брат американця Дональда Дока.

10 ц.

РОБІНЗОН КРУЗО. Хто в Америці його не знає? Але чому ж би не дати дитині нагоду запізнатися з ним в українській мові? Кіт у сабаннях.

25 ц.

КІТ У САБАННЯХ. Кожному з нас оповідали казку про старого мельника, що, помираючи, говорив своїм дітям: „Старшому лишаю млин, середньому корову, а найменшому кота“. Як не можете цієї казки розказати своїм дітям, купіть їй цю книжку. (3 кольоровими ілюстраціями).

25 ц.

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА. (Казочка для чемних діточок. Багато ілюстрована в кольорах).

25 ц.

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ: МАЛІ ГЕРОІ. Автор оповідає про те, як діти доконували героїських діл (16 оповідань з ілюстраціями).

85 ц.

ЗАМОВЛЯЙТЕ В „СВОБОДІ“:

“СВОБОДА”

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

БІЙДЕТЬСЯ ЦИГАНСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ БЕЗ МАРЦИПАНІВ

але весілля в Америці не обійдеться без друкованих запрошень. Якщо маєте які клопоти до зложенням таких запрошень; як не знаєте, наприклад, яку форму вибрати, як коректно написати по українськи, чи по англійськи, і таке інше, пішліть усі потрібні дані про весілля (імена родичів, імена молодих, час і місце шлюбу і весільної забави, тощо) до

ДРУКАРНІ „СВОБОДИ“

а це все зробиться для Вас, а потім надрукується запрошення одною мовою чи двома, поправно, згідно з вимогами краси й пристойності, а все те по умірнованій ціні.

“СВОБОДА”

83 GRAND ST., (P. O. Box 346), JERSEY CITY, N. J.

PROTEST AGAINST SOVIETS

The President

of the United States

of America, Washington, D. C.

Dear Sir:

Ukrainian-Americans of Southern California assembled in a representative meeting have this day, the 10th of June 1938, passed unanimously the following resolution:

Whereas, on May 23rd 1938, in Rotterdam, Netherlands, Colonel Eugene Kononovitch, Chief of the Organization of Ukrainian Nationalists, has been assassinated by the agents of the Union of the Socialist Soviet Republics; and the Socialist Soviet Republics;

(2) Whereas the Organization of Ukrainian Nationalists' aim is to regain freedom for the 45 million Ukrainians now living in oppression under four different hostile States; and

(3) Whereas Ukrainian-Americans not only sympathize with Ukrainian national aspirations, but feel that peace of the World cannot be established so long as Ukrainian people are enslaved; and

(4) Whereas the government of the United States of America has recognized the government of the Union of the Socialist Soviet Republics as one of the members of the Comity of Nations, Now therefore it is resolved:

„Ukrainian-American of Southern California brand the above mentioned dastardly act of the Ally of the United States of America as an international crime and call upon you, dear Sir, to lodge a strong protest against this international crime with the representatives of the Union of the Socialist Soviet Republics.“

Very respectfully,

Ivan Orlyk, Secretary.

Ivan Petrushevych,

Chairman of the Historical Section of the Ukrainian Club of Los Angeles.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

МОНАКА, ПА.

На Народній Дім у Кривичах.

Комітет будови Народного Дому села Кривичі вислав відозву до односельчан, що живуть у Злучених Державах, з проською допомогти рідному селу мати в себе рідну хату.

Читальня „Просвіти“ і комітет будови Народного Дому вислали листу до гом. Івана Кучинського з проською збірки.

Збіркою занялися Василь Мадиринський і Іван Кучинський.

Жертвували по \$5: В. Мадиринський, І. Кучинський, Г. Шабатура і В. Шабатура.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ

ПОДІЛЛЯ

НОВА СЕРІЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ МЕЛОДІЙ

ДЛЯ МІШАНОГО ХОРУ в обріді

МИХАИЛА ГАЙВОРОНСЬКОГО.

Д-р Б. Кудрик у „Ділі“ висказується про неї з признанням.

Д-р Ф. Стешко в „Українській Музилі“ називає оброблення мистецьким, з боку технічного скрізь цікавим, не шабляновим; „поодиноким голосом дається багато руху“.

СЕРІЯ СКЛАДАЄТЬСЯ З ТРЬОХ ПІСЕНЬ:

1) Ой, на горі;

2) Ожеледь (веснянка);

3) Снідає квітка коло кілочка (веснянка).

Ціна кожної пісні 25 центів.

До набуття в:

“Svoboda”

81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346

Д-Р С. ЧЕРНОВ

Госпітальний медик, членів І. Жук — Шкіра й кров.

223 SECOND AVE., cor. 14th St., NEW YORK CITY, Room 14.

Офісний годинник 10-8; неділя 11-2.

Жінка-доктор до обслуговування флюорокоп.

НЕЗВИЧАЙНА НАГОДА. Соник з номерами 40, Чеснота горою, дуже інтересна повість, 20 с. Тарзан, історія про молодця, котрий виріс серед малп, 25 с. Дівчина, з котрою не по-людськи жиніється, лише для дорослих хлопців і дівчат, в українській мові; коли не одержите цієї книжки у вашій книгарні, ордеруйте впрям від нас. Ціна \$1. Пришліть на рахунок 10 с. марками, а решту заплатите, коли одержите книжку. S. KULYNICH, 418 E. 9th St., New York City.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y.

Тел. GRAMERCY 5-2410.

Урахові години: рано від 10 до 12, ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

ПОХОРОННІ ЗАВЕДЕННЯ

МИРОН ЛІТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без ринців, як далеко позв. Флюорокоп. Врані потрібна телефонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. — Office

383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave., NEWARK, N. J.

Phone: LEX 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2565

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Ludlow 4-2565.

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удгертейкер

заряджує погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th St., NEW YORK CITY.

Dignified Funerals as low as \$150.

Telephone: Orchard 4-8088

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

Уживаючи тих метод, яких вивчив їх Тарзан, Дик і Док тихенько і без великого напруження слідували за гуртом дикунів. Док навіть був дуже задоволений з тих переговорів. Він був гордий на себе і свого товариша. Хоч як було небезпечно говорити, то він всетаки висказав таку думку: „Дик, ми тепер справжні близнята Тарзана. В школі всі хлопці зазирували нам“.

Дик тільки застогнав. Бо він саме тепер бачив найменше причини у їхньому положенні до якоїнебудь зазвисті. Коли хто мав комунібудь завидувати, то це вони тим хлопцям у школі, які були в повній безпечі. Та він цього в голос не виговорював, бо не хотів наражатися на кпини свого товариша. Тому він мовчав і тільки, постогнувши, потакував.

Після кілька-годинної мандрівки гурт дикунів зупинився і почав отаборюватися. Дикуни люблять отаборюватися недалеко води. Тому і цей гурт підібрав не погане місце недалеко річки і почав готуватися до нічлігу. Одні з дикунів кинулися за патиками і почали зв'язувати колиби. Хлопці заховалися в галузі дерев і пильно за всім стежили.

Та передісім їх найбільше цікавила доля Івонни. Вони стежили за кожним її рухом, надіючись у серці, що може вона відійде на хвилю в ліс. Та за нею пильно стежили дикуни і не спускали її ні на крок з ока. „Ось ми тут, тільки кілька кроків від дівчини, а не можемо її врятувати“, промовив знеохочено Дик. „Потерпі трохи; якщо ми дамо собі раду“, потішав Док.